

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. I. De bona fide requisita ad præscriptionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

ad publicam utilitatem pertinentibus frequens detur occasio incertitudinis, & confusio.

2328. Not. autem, non idem procedere de finibus *prædiorum*; tum quia de his nulla mentio fit in textu; tum quia non sunt publici, sed privati juris; non publicâ, sed privatâ uniuscujusquæ auctoritate, & voluntate instituuntur, & mutantur; *L. 1. C. de finib. regund.* & confusio, quæ timeri potest, non ita principaliter *publicum*, sed magis *privatam* continet detrimentum.

2329. Ex hoc deducitur, quòd, licet non admittatur præscriptio limitum, quibus terminantur Provinciæ, Diceceses, vel Parochiæ, *in ratione limitum*, ut præmissum est; admittatur tamen *intra fines*, seu limites Provinciæ, Dicecesis, ad effectum, ut præscribens intra illos obtineat jurisdictionem, vel jura Episcopalia, seu Parochialia, ut diximus à *n. 2314. 2.* quamvis admittatur hæc præscriptio (soli v.g. intra limites) non tamen propterea permitti, ut fines præscribi possint ad effectum, ut desinant esse, qui antea erant, vel restringantur, ut alio extendantur, & sint, ubi non erant; quia ratio prædicta, & hujus textus prohibitio non ostenditur, ubi manentibus finibus, sicut antea, intra illos præscribitur; nec obstat *c. cum sint 18. vers. & attendendum*, de decimis; satisfit enim, ut per gloss. ult. communiter receptam ex Zabar. ibi: *secus in finium mutatione.*

ARTICULUS II.

De conditionibus ad legitimam præscriptionem requisitis.

2330. AD præscriptionem legitimam, jure scilicet approbatam, & efficacem ad inducendum effectum, dispositione juris illi concessum, communiter assignantur quatuor conditiones, bona fides, justus titulus, res non vitiosa, & possessio tempore præscripto continuata, quæ aliqui exprimunt his versibus: *non usucapies, quatuor nisi talia subsint: æqua fides; justus titulus; res non vitiosa: tempore præscripto possessio continuata*; alii Antiquiores requirebant etiam *rei traditionem*; sed hæc ad usucapionem legitimè inductam non requiritur, & etiam sine traditione rei Dominium infertur extra casum præscriptionis, ut per

se patet in rebus derelictis, & similibus; sed nec requiritur, ubi aliàs rei dominium non transit sine traditione, ut in donatione, mutuo, &c. qui in illis casibus traditio requiritur, nec acquirens careat possessione bonæ fidei; at in materia præscriptionis hæc adesse potest etiam sine traditione, ut constabit ex seqq.

§. I.

De bona fide requisita ad præscriptionem.

SUPPONEND per *bonam fidem* hic non aliud intelligi, quàm *conscientiam bonam circa possessionem rei alienæ, tanquam suæ*; quæ proinde supponit ignorantiam alicujus circumstantiæ, aut conditionis, quâ cognitâ sciret, rem talem non ad se, Sed ad alium pertinere, proindeque jam peccaret volendo possidere *ut suam*, & tunc esset *malæ fidei* possessor. *Fides* autem (seu iudicium, quo quis existimat, rem, quam possidet, non esse alienam, sed suam) potest esse bona seu *justa* dupliciter; *justa Theologicè*, & *justa juridicè*; utrumquè jam exposuimus superius à *n. 1033.* quoniam autem plerumquè contingit, existimationem, ex qua quis putat, vel iudicat, rem, quam possidet, tanquam suam, se justè retinere tanquam suam, esse justam, quia possidet ex titulo, seu causa, quam existimat justam esse; ideo exponendum erit, quis *titulus*, vel *causa* (ex qua quis rem habet) sit *titulus verus*, vel solum *putativus*; putativus porro justus erit, si proveniat ex errore justo.

Hinc not. 1. quòd *error* triplex sit, justus, injustus, & justissimus. *Injustus* error est error in jure, quo quis putat, aliquem actum sub tali circumstantia facere, non esse legibus prohibitum, ut magis patebit ex seqq. *Justus* autem error est, cum quis errat in facto, non quidem proprio (nam error in facto proprio, sine alterius inductione commissus, est error injustus) sed vel proprio ex persuasione Adversarii; vel alieno ex persuasione Authoris dicentis, se id fecisse, quo casu hic error dicitur *justissimus*; sicut etiam, si contingat hic error, si quis alteri succedat dicenti, *rem fuisse suam*, vel ex publica fama, vel opinione vulgi, vel assertione viri probi.

Not. 2.

2333. Not. 2. quòd error, alius sit facti; alius juris. Error facti est, cum putamus, non adesse illam circumstantiam, sub qua scimus actum prohibitum esse, cum tamen adfit (sic scio non licere pupillo, sine Tutoris autoritate contrahere; si tamen puto eum, cum quo contraho, non esse pupillum, cum in re sit, est error facti) alius error juris, cum nescio, quid in iure circa talem actionem debite faciendam, scriptum sit. Quare bona fides ex ignorantia juris, dicitur voluntas inculpabilis, habendi rem ut suam, eò quòd falso existimet, licitum esse per leges, rem cum talibus circumstantiis acquirere; bona fides ex ignorantia facti, est voluntas inculpabilis habendi rem, ut suam, eò quòd falso putet, adesse circumstantias, quas novit necessarias, ut rem comparet licite. Per jus clarum intellige, cum certum est actum sub tali circumstantia legibus prohibitum esse; quando autem dubium est, vel controversum, jus obscurum dicitur.

2334. Not. 3. eum, qui cum dubio negativo (ut communiter loquuntur) inchoat possessionem rei ut suæ (hoc est, qui incipit possidere non habens positivum fundamentum prudens, judicandi rem esse; vel non esse suam) non incipere possidere bona fide; ut enim licite incipiam possidere rem ut meam, necesse est, quòd velim illam habere tanquam meam, adeòque præcedat iudicativa cognitio, quæ dicet rem esse meam ex aliquo iusto titulo; id, quod fieri non potest, ubi quis possidere incipit stante dubio negativo, seu intellectui suspensio sic, ut neutri contradictionis parti accedat per assensum.

2335. Not. 4. aliud esse, quòd invincibiliter ignorem rem, quam possideo, esse Petri, qui est verus Dominus, si tamen simul putem, eam esse Pauli; aliud, quòd invincibiliter ignorem, rem illam esse alienam, vel, esse ullius alterius à me; voluntas habendi rem ut suam in primo casu, non sufficit, ut dicat possidere bona fide, possessione sufficiente ad legitimam præscriptionem; secus, secunda; cum aperte vitietur ex præsentis iudicio (quantumvis erroneo) dicente rem esse Pauli, adeòque non meam; velle autem habere rem ut suam, quam conscientia (quantumvis erronea) dicat, non esse suam, sed alienam, facit voluntatem injustam Theo-

logicè, consequenter excludit bonam fidem justam Theologicè, sine qua non procedit præscriptio legitima per dicenda in seqq.

Not. 5. ad hoc, ut præscriptio, quantum est vi bona fidei, procedat, sufficere, quòd præscribens sit in bona fide, quoad illum, contra quem vult præscribere, esto sciat in ea re jus aliquod esse alteri, contra quem non intendit præscribere; hinc si possideam rem aliquam, in qua duo alii (Titius, & Cajus) habent diversa jura (v. g. in fundo meo constitutam sibi hypothecam) si invincibiliter ignorem fundum meum esse hypothecatum Titio, esto sciam, esse hypothecatum Cajo, legitima erit præscriptio contra Titium, quantum est vi bona fidei ad præscribendum contra Titium requisita. Aliud est in priori casu; nam hoc ipso, quòd existimem, rem à me possessam esse sub dominio Pauli, non possum invincibiliter, ac inculpate ignorare, non esse meam quoad dominium; at esto sciam, meum fundum esse hypothecatum Cajo, possum tamen invincibiliter ac inculpate ignorare, illum esse subiectum hypothecæ Titii; his præmissis:

2336. Quæstio 1. est, an utroque jure, canonico, & civili, bona fides, eodem modo requiratur ad præscriptionem? Resp. in hac quæstione aliud dici Legibus; aliud, sacris canonibus, quamvis utroque jure requiratur aliqua bona fides, sed non eodem modo. Nam jus civile ad usucapionem ordinarij temporis tantum ab initio requirit, nec vult obstare præscriptioni, si currente illo tempore mala fides superveniat; L. unic. C. de usucap. transform. ibi: hoc tantummodo observando, ut in his omnibus casibus ab initio eam bona fide capiat, secundum quod exigit longi temporis præscriptio. Ad præscriptionem verò longissimi temporis, seu extraordinarij, ne quidem requirit jus civile bonam fidem ab initio, ut colligitur ex L. 3. & 7. C. de præscript. 30. annorum, ubi sola continuatio temporis requiritur. Contrarium statuitur in jure sacro; nam in c. fin. h. t. expressè habetur statutum in Concilio generali, quo tenentur omnes Christi fideles: quoniam omne, quod non est ex fide, peccatum est, Synodali iudicio definimus, ut nulla valeat absq; bona fide præscriptio, tam canonica, quam civilis. Cum generaliter sit

fit omni constitutioni, atq; consuetudini derogandum, qua absq; mortali peccato non potest observari. Unde oportet, ut qui praescribit, in nulla temporis parte rei habeat conscientiam alienam; & reg. Possessor. 2. de Regul. juris in 6. ibi: Possessor mala fidei, ullo tempore non praescribit. Loquimur autem hic de bona fide, iusta nimirum Theologicè; ac de praescriptione, secundum quod propriè sumitur quoad officium acquirendi, in quo convenit cum usucapione.

2338. Pro explicat. not. 1. in illis verbis (quod non est ex fide) desumptis ex S. Paulo ad Roman. 10. fidem accipi pro conscientia, ut exponunt gloss. & SS. PP. dicitur autem conscientia fides, vel quia est credulitas quaedam circa proprios actus; vel quia sicut fides includit iudicium, quo aliquid iudicantes credimus, ita conscientia (quæ est applicatio scientiæ ad ea, quæ agimus) ex S. Thom. 1. 2. q. 19. a. 4. & 5. & quodlib. 3. a. 26. importat iudicium, quo de nostris actibus bonis, vel malis practicè iudicamus, sic Covarr. l. 1. Variar. c. 1. Unde, cum Pontifex ea verba in textu summat, prout iis usus est D. Paulus; sicut iuxta hunc omne id, quod non est ex conscientia, vel secundum conscientiam (& ita contra illam) est peccatum, non tantum, ubi conscientia recta est, veraquè; sed, etiam si falsa sit, & erronea, vel denique dubia, ut declarat Pontifex in c. literas, elige 2. de restit. spoliat. & c. per tuas 36. de simon. S. Thom. 2. 2. a. 5. & 6. & quodlib. 3. a. 27. sic etiam peccatum erit ejusmodi praescriptio in mala fide & possessione contra conscientiam fundata. Et quoniam prorsus iniquum est, & contra commune bonum omnis Reipublicæ, bene ordinatæ, legibus dare vim, per viam peccati, & injustitiam, adimendi aliis, & sibi acquirendi rerum dominia, consequenter ejusmodi leges nō modo justæ non sunt, sed etiam perniciosæ: merito ab Ecclesia reprobatae sunt leges civiles (quæ praescriptionem vel malâ fide cœptam; vel cœptam bonâ quidem, malâ vero postea continuatam jure approbant) non modò pro foro conscientiæ, & canonico, sed etiam civili, seu temporali, nullam penitus, ac irritam declarando.

2339. Ex hoc sequitur, praescriptionem mala fide cœptam, irritam esse, quod omne

tempus possessionis continuatæ mala fide; cum enim possessio rei alienæ, etiam longissimo tempore, per se nullam vim habeat ad effectum usucapiendi rem alienam, nisi dependenter à jure positivo humano, eoque vel canonico, vel civili, vel utroque; à neutro autem seorsim, imò nec etiam simul sumpto id habere possit, quando scitur res aliena (quia talis continuatio possessionis non purgat, sed auget injustitiam continuatione peccati) necesse est, praescriptionem mala fide cœptam, irritam esse, quod omne tempus possessionis continuatæ mala fide; & ideo oportet, ut in nulla temporis parte, qui praescribit, rei habeat conscientiam alienam.

Sequitur. 2. si, post praescriptionem bonâ fide cœptam, oriatur in praescribente mala fides, tempus praecedens cum subsequenti non posse continuari juridicè, continuatione nimirum sufficiente ad legitimam praescriptionem. Ponamus enim, quod praescriptio completeretur decennio; in hoc casu, si post possessionem biennio, vel triennio bona fide continuatam, superveniret mala fides, esto possessio continuaretur per reliquos 8. vel 7. annos, completo decennio praescriptio nec in foro civili legitima foret; quia, si secus esset, nimirum, si vim aliquam in eo foro obtineret, deberet id habere à dispositione valida, & legitima ejusdem juris civilis; sed talis dispositio, utpote nutritiva peccati, & injustitiæ, nulla omnino est, cum careat omni justitia, & repugnet juri divino, condi, vel approbari ab humano Superiore talem dispositionem, seu legem; ut expressè constat ex generali Concilio. quod erroris argui in sua definitione, pertinente ad mores, animarum salutem, Christianè non potest, ergo.

Et ideo sequitur. 3. juri civili, quod admittit valere praescriptionem cum bona fide inchoatam, esto non continuatam; item praescriptionem longissimi temporis, licet nec inchoatam bona fide, jure canonico derogatum esse. Nam ubi agitur de peccato, leges validè corriguntur à canonicis; ita communis cum Andr. Gail. L. 2. observ. 10. n. 7. Unde etiam negatur universaliter, quod possessio immemoralis habeat vim tituli juris, & privilegij: hoc enim procedit solum, quando est ex bona fide; non autem secus. Nam lex praescriptionis

ōnis non favet iniquitati; Fachin. L. 8. c. 26.

2342. Sequitur 4. etiam in præscriptione actionum, & obligationum, necessariam esse bonam fidem justam Theologicè; patet ex cit. c. fin. ibi: *nulla valeat absquè bona fide præscriptio*. Dices: ibi agi solùm de præscriptione rerum; patet, ibi: ut in nullo tempore habeat *aliena rei* conscientiam; ita Hostiens. in summa. Resp. rei vocabulum generale esse, & significare etiam incorporalia, ut probatur L. rei appell. ff. de V. S. L. norminis. ff. eod. 2. quia regula, *possessor*, universaliter loquitur. 3. quia ratio decisionis, in qua fundatur c. finale, communis est etiam incorporalibus, ut & in his caveatur peccatum. Loquimur autem hic de illa bona fide, quam n. 2348. & 2378. requirimus ad subiectum ab obligatione liberandum.

2343. Sequitur 5. ad legitimam præscriptionem requiri prædictam bonam fidem Theologicè justam, non solùm in principio, sed per totum decursum temporis præscriptioni necessarii; patet ex c. fin. cit. ibi: oportet, *ut in nullo tempore &c.* Hinc, qui dubius, an rem licitè retineat? non deposito dubio retineret, eo ipso cum peccato retineret; consequenter non haberet bonam fidem justam Theologicè.

2344. Dices 1. canones, qui reprobant præscriptionem, vel malà fide cœptam, vel continuatam, obtinent solùm in Italia, & terris Romano Pontifici subiectis; ergo nihil derogant legibus imperialibus. Anteced. tenet gloss. in c. fin. de præscript. 2. per dict. c. fin. Pontifex reprobatur solùm pro foro Ecclesiastico præscriptionem, de qua loquitur, nimirum & *canonicam*, quæ sit rei spiritualis; & *civilem*, quæ rei temporalis; 3. jus civile non approbat præscriptionem cum mala fide, nisi quòd rei Dominus in iudicio exceptione præscriptionis, non audiatur, sed repellatur; quamvis præscribentem non constituat immunem ab obligatione naturali, seu conscientia, rem restituendi, si intercessit mala fides. 4. sufficienter salvantur sacri canones dicendo, non valere præscriptionem cum mala fide, præscribendo actionem realem, & rei vindicationem; esto procedat in actionibus personalibus; quia Pontifex in utroquè textu semper loquitur de præscriptione rerum; quæ possidentur, & detinentur, quales non sunt jura, & similia incorporalia. 5.

Tom. II.

quàm diu Creditor non exigit debitum, tam diu debitor non peccat, non solvendo; ergo absq; peccato poterit tandem præscribere. 6. possunt servitutes rusticæ (ut supra dictum) præscribi saltem præscriptione improprie dicta, etià ab eo, qui scit se eam debere, si Dominus eà non utatur: ergo etiam poterit debitum præscribi, si Creditor non exigat.

Ad 1. Resp. N. ant. nam, quod sine peccato fieri non potest, utiquè obtinet inter fideles; at quòd quis præscriptione vel cœptâ possessione malæ fidei rem possessam usucipiat, seu sibi acquirit, sine peccato fieri non potest, prout claris verbis CC. generalis, & summi Pontificis constat: ergo ubiquè etiam in Romano Imperio, & inter omnes Fideles obtinere debet; quia in his, quæ pertinent ad animæ salutem, & illi contraria, omnes subiecti sunt jurisdictioni, & legibus Ecclesiæ. Ex hoc Resp. ad 2. quòd peccatum, & humana dispositio, non tantum pro foro Ecclesiastico, sed etiam civili reprobetur; quare N. anteced.

Ad 3. Resp. N. id, quod eo loco dicitur; nam completâ præscriptione juxta jus civile dicitur præscribens gaudere plenissimâ securitate, ut constat ex n. 2305. quod non procederet; si vellet præscribenti cum mala fide solùm indulgere *exceptionem*; præterquam quòd & hoc peccatum foveat, si quis rem alienam mala conscientia detinendo posset approbatione legum repellere verum rei Dominum. Ad 4. N. ant. ad probat. constat ex n. 2342. & tam bene iniquum, & contra conscientiam est; scienter jus alienum, quantum vis incorporale, quàm rem alienam, & corporalem velle habere ut suam; sed propter peccatum reprobatur præscriptio rerum corporalium cum mala fide; ergo & incorporalium; ratio enim reprobationis est *necessaria*, & reperitur in utroquè; nec fundatur in *ly possidere*, sumpto solùm realiter.

Ad 5. N. universaliter anteced. Nam Debitor ex contractu *in diem* celebrato, etiam Creditore non exigente, tenetur solvere debitum, *cum dies venit*; aliàs est in mora culpabili, cum dies pro Creditore interpellat. Si autem debitum contractum sit *indefinitè*, nimirum non expresso certo termino in conventionem, censetur contractum in tempus, quod ex consuetudine pro solutionis termino habetur; sed sic

H h h h

rursus

rursum tempus illud elapsum interpellat: vel demum intelligitur contractum, ut præstetur solutio, cum debitor exegerit? & nec in isto casu procedet præscriptio debiti. Nam vel eo casu debitor caret animo negandi solutionem Creditori petenti, & sibi ut suam servandi, quod ex justitia solvendum foret Creditori? vel habet talem animum? si primum? præscriptio non procedet; cum non inchoet possessionem libertatis animo sibi habendi eam, immunem ab obligatione; si secundum? animus ille est contra conscientiam, & peccaminosus, consequenter nullo jure inchoare potest legitimè præscriptionem; ex dictis:

2348. Ad 6. Resp. C. antecedens, sub illis terminis, quibus proponitur; N. consequ. pro quo not. bonam fidem, justam Theologicè, de qua n. 1032. tantum requiri ad præscriptionem *strictè ac propriè dictam*, hoc est, illam, quæ procedit ex animo possidendi rem ut suam; diximus à n. 2272. sed præter præscriptionem, quæ procedit ex animo possidendi rem ut suam, dari aliam minus propriè dictam, quæ quidem etiam exigit *bonam fidem*, sed in eo sitam, quod nihil fiat contra conscientiam; non tamen illam, quæ fiat cum ignorantia juris alieni; aliàs enim debitor sustinendæ pænæ nunquam præscriberet contra actionem pœnalem, natam ex lege, vel præscripto Judicis; quia scit se teneri ad eam sustinendam, cum infligitur: at hoc est contra communem, ut notat gloss. in c. *Fraternitas*. 12. q. 2. Navarrus in Manuali c. 23. n. 66. & alii.

2349. Confirmari hoc potest ex L. 13. C. de *servitutib. & aqua*, ibi: *ut omnes servitutes non utendo amittantur*. Et ideo tradit Lessius l. 2. c. 6. d. 6. præscribi hoc modo libertatem adversus servitutes rusticas; quando scilicet ille, qui est Dominus prædii dominantis, intra certum tempus non utitur servitute, cum posset uti, etiamsi ex ignorantia non utatur, & Dominus prædii servientis sciat servitute debentis: talis, inquam, præscribit servitute, & extinguit jus alterius, quia non tenetur illum de suo jure mōnere.

2350. Dixi, hoc modo præscribi *servitutes rusticas*; contrarium enim quoad servitutes *urbanas* (ut non possint præscribi sine

facto aliquo præscribentis contra jus alterius, atque aded sine ignorantia juris alieni, constitutum est Legibus, ut dicitur L. 6. C. de *servitut. prædior. urban.* ibi: *hec autem jura similiter ut rusticorum quoque prædiorum, certo tempore non utendo, pereunt, nisi quod hæc dissimilitudo est, quod non omnimodo pereant non utendo, sed ita si vicinus simul libertatem usucipiat: veluti si ades tue adibus meis serviant, ne alius rollantur, ne luminibus mearumedium officiat: & ego per statutum tempus fenestras meas præfixas habuero, vel obstruxero, ita demum jus meum amitto, si tu per hoc tempus ades tuas altius sublatas habueris, alioquin, si nihil novi feceris, retineo servitute.* Ex quo habetur contra servitute consistente jure, *ut aliquid non faciam*, à me non præscribi, nisi factam cum ignorantia, esse contra jus alienum.

2351. Questio altera est, an ad legitimam præscriptionem necessaria sit bona, etiam *justa juridicè*? de qua à n. 2331. nimirum non ducens originem ex errore juris; nam error facti, quantum est ex hoc capite, non nocet bonæ fidei ad præscriptionem necessariæ; quo posito Resp. affirmativè; præscriptio enim vim suam habet à legibus; ergo non valet, nisi habeat, quæ ad ipsam lege requiruntur; sed à lege requiritur, ut non procedat ex ignorantia *juris clari*, (de quo n. 1033.) saltem, quando requiritur titulus; ergo: min. patet ex L. *nunquam*. ff. de usucapionibus ibi: *nunquam in usucapionibus juris error prodesse solet*; item L. *juris*. ff. de *jur. & fact. ignor. juris ignorantia in usucapionibus, negatur prodesse: facti vero ignorantiam, prodesse constat*.

2352. Dices i. non haberi textum, idem affirmantem, de *præscriptionibus*; nam hoc procedit solum de *usucapionibus*. Resp. N. ant. quia L. 7. ff. *eodem* habetur: *juris ignorantia non prodest acquirere volentibus; suum vero, petentibus non nocet*; & L. 9. ff. *eodem* *regala est, juris quidem ignorantiam cuiquè nocere, scilicet volenti acquirere, ut fit præscriptione; in quantum tendit ad primarium effectum in acquirendo situm, de quo diximus n. 2272.*

Dices

2353. Dices 2. has leges procedere solum ex *presumptione male fidei*; ergo non habent locum in foro conscientiarum; hic enim spectatur veritas. Resp. N. ant. nam L. 2. §. 15. ff. pro emptore, habetur: *si scias pupillum esse; putes tamen, pupillis licere* (vendere v. g. vel alienare sine Tutore) *non capies usum; quia juris error nulli prodest*; ergo supponit lex *judicium erroneum*, quod liceat pupillo contrahere; ergo non supponit adesse *scientiam* circa idem; ergo nec malam fidem.

2354. Dices 3. error juris non vitiat bonam fidem; sed bona fides sine titulo cum possessione longissimi temporis transfert dominium; ergo saltem in isto casu non obest ignorantia juris clari. Resp. 1. hoc non esse contra conclusionem nostram. Resp. 2. probabilius videri, etiam obesse huic prescriptioni, non requirenti titulum. Error enim juris, esto non vitiet bonam fidem *theologicè*; secus civiliter, & *juridicè*; hinc minor vera est de bona fide, *iusta utroque modo*; quia jura nolunt, favorem meri juris indulgere ignorantibus *ius clarum*.

2355. Ex dict. collig. errorem justum, & iustissimum non nocere prescriptioni legitima, & componi cum bona fide civiliter iusta. Patet 1. si sit error facti; hic enim non nocet ex L. *juris cit. n. 235* 1. patet 2. si sit error juris *obscuri*; nam jus dubium non est jus; ergo error in jure dubio, non est error juris reprobatus; deinde scienti, jus esse dubium, licet sequi quamcunque partem, prudenti fundamento nixam, in realioquin incerta; quia sic dubium est de existentia obligationis. Patet 3. si error juris concurrat cum errore facti; tunc enim usucapio non impeditur. Nam, si vir uxori donavit rem, quæ aliena est, & vir inde non est pauperior, usucapio possidenti procedit; ut habetur L. *si vir. ff. de nato*.

2356. Collig. 2. in illis solum obesse prescriptioni bonam fidem *non iustam juridicè*, sed cum ignorantia juris, in quibus leges non tolerant ignorantiam juris; secus in illis personis, in quibus ignorantia juris habet iustam exculationem à jure; seu quibus jura nolunt fieri præjudicium ab ignorantia juris, prout fit, in quibus non exigitur scientia legum, ut sunt *Milites, Minorenes*, prout constat ex L. 1. & 2. ff. de *Tom. II.*

facti, & juris ignorant. quo habetur, leges indefinitè dicentes, juris errorem, vel ignorantiam *non prodesse*, intelligendas in terminis *ex mente juris*, seu *habilibus*, nimirum relatè ad eas personas, in quibus error juris non toleratur.

Collig. 3. quando dicitur, errorem, vel ignorantiam juris obesse præscribere volentibus, in quibus ignorantia juris non toleratur, intelligendum est de errore, vel ignorantia juris *clari*, non autem dubii, & *controverfi*, ut tradit communis etiam Theologorum; quia talis error meritò comparatur errori, vel ignorantia facti; atque adeo, sicut rationes militantes contra ignorantiam facti nihil evincunt contra prescriptionem ex ignorantia meri facti; ita nihil evincunt contra prescriptionem ex ignorantia juris dubii, & *controverfi*.

2357. Quæstio 3. est, an dubium in initio prescriptionis, vel saltem postea superveniens, noceat bonæ fidei ad illam necessariam? Resp. quod, qui rem aliquam bona fide possidere cœpit, non perdat bonam fidem dubio superveniente, num res sua sit? si post debitam diligentiam vinci non possit dubium; 1. quia sic melior est conditio possidentis; 2. quia tamdiu quis est possessor bonæ fidei, quamdiu se alienum possidere ignorat, sed taliter dubius, adhuc ignorat; ergo. Ma est ex c. *si virgo* 34. q. 1. & ex c. *sin. h. t.* ibi: *itaque oportet, ut, qui præscribit, in nulla temporis parte agnoscat, rem alienam esse*; ergo sufficit, quod ignores, esse alienam. Et quamvis hoc dubium obstitisset, si in principio fuisset (ex L. *bonæ fidei. ff. de acquir. rer. domin.* & L. 1. C. *de usucap. transformanda*) secus tamen est, si superveniat possessioni cœptæ bona fide; quia hoc mutimane in antecedenti tunc possessor caret; sed intellige, si dubio superveniente non credas ex errore, te obligatum esse, rem possessam dimittere; nam secus, prescriptio interrumpetur; quia sic retineres cum peccato; sic Castropalaus de just. in genere, D. *unicâ*, p. 22. §. 7. n. 3. dixi, *quod hoc dubium obstitisset, si in principio fuisset*, quia id apertè habetur L. 1. C. *de usucap. transformand.* ubi Justinianus Imperator inquit: *si quis alienam rem mobilem, seu se moventem in quacunque terra, sive in Italica, sive Provinciali bonâ fide,*

de, per continuum triennium detinuerit: is firmo jure eam possideat, quasi per usucapionem eam acquisitam, hoc tantummodo observando, ut in his omnibus casibus ab initio eam bona fide capiat, secundum quod exigit longi temporis prescriptio: & ut continetur ei possessio etiam anterioris iusti possessoris, & connumeretur in decennium, vel 20. annorum spatium, vel tricennium, quod & in rebus mobilibus observandum esse censemus, ut in omnibus iusto titulo possessionis antecessoris iusta detentio, quam in re habuit, non interrumpatur ex posteriore forsitan aliena rei scientia, licet ex titulo lucrativo ea capta est.

2359. In hoc textu not. 1. verba: ut in his omnibus casibus ab initio eam bona fide capiat, ubi gloss. lit. K. bona fides, inquit, in usucapionum, & prescriptionum initio requiritur; sed non sufficit, prout expressè colligitur ex cit. verbis L. 1. ibi: dum iusta detentio non interrumpatur ex posteriore forsitan rei scientia: quo clarè habetur ex mala fide, etiam superveniente possessioni, prescriptionem tam immobilium, quam mobilium interrumpi. Jam verò, quòd dubitans (num res sua, vel aliena sit?) non habeat bonam fidem, vel conscientiam (hæc enim idem sunt ex n. 2331.) clarum est, quia conscientia importat dictamen, seu iudicium possidentis, ex titulo, quo possidet, se rectè possidere rem illam, cum ignorantia juris alieni; sed hoc non stat cum dubitante; is enim nulli parti oppositarum per suum intellectuale iudicium accedit.

2360. Quæstio est 4. an, & quomodo bona fides Auctoris profit successori tam universali, quam singulari? ante resolut. not. Auctorem hic illum vocari, qui, tanquam rei suæ Dominus, dominium in me transferre videtur; & ego dicor illi succedere; deinde, Successorem alium dici à jure, singularem; alium, universalem; singularis est, qui in aliqua re determinata & singulari succedit, ut, Emptor, Donatarius, Legatarius; Successor universalis est, qui succedit in universitatem bonorum, seu in universum jus jure hæreditario, sive deinde sit hæres ex asse, sive tantum in certa parte hæreditatis totius, seu assis, v. g. in triente, semisse, &c. nam & hæc successio respicit rem indefinitam, & nullam

singularem quàm talem; quo posito:

Resp. quòd bona fides Auctoris profit successori tam universali, quam singulari adeò, ut nisi in hoc mala fides superveniat, possit accessione temporis uti, seu, quod idem est, computare tempus possessionis, quo Auctor bona fide possedit, illudquè cum tempore suæ possessionis conjugere; nam Auctor totum jus suum cum re transfert in successorem; sed possidendo rem per partem temporis requisiti ad prescribendum, acquisivit jus, ut possidendo adhuc per tempus reliquum, quod decrat ad prescriptionis legitimæ complementum, rem prescriberet; ergo hoc ipsam jus transfert in successorem.

Quæstio est 5. an mala fides Auctoris profit, vel obstat successori singulari? Resp. quòd ei nec profit, nec obstat; prob. ex L. an vitium ff. de diversis temporalib. prescript. ibi: vitium auctoris nec obesse, nec prodesse Emptori, vel Legatario, &c. prob. 2. quia mala fides est vitium personale; ergo non egreditur personam auctoris; dixi, vitium personale, quale foret, si auctor habens rem in pignore, in scio domino directo, venderet. Secus est, si res haberet vitium reale, ut si esset furtiva; tunc enim ex alio capite prescribi non posset à successore singulari tempore ordinario juxta dicta n. 2301. Quare, cum quis rem immobilem cum vitio personali alienat (v. g. pignus, ignorante domino) Successor singularis ejus Dominium non prescribit ordinario tempore, sed tantum extraordinario, jure novo Auth. mala fidei, C. de prescript. long. temp. Et in hoc casu nocet successori etiam singulari mala fides auctoris. Nocere dicitur successori, non tantum, quando accessione temporis prioris possessoris uti non potest; sed etiam quando ipse cum bona fide, quam habet, vel inchoare nequit prescriptionem, vel saltem impeditur, quo minus prescribat ordinario tempore: prodesse dicitur, quando potest uti accessione temporis, quo res ab antecessore possessa fuit.

Quæstio 6. est, quid dicendum de successore immediato, vel hærede universali? Resp. quòd huic nocet mala fides Auctoris ex L. 11. ff. de divers. temp. prescrip. ibi: cum hæres in jus omne defuncti succedat, ignoratione suâ defuncti vitia non

excludit; & L. ult. C. Communia de usufrucap. ubi rubrica Baldi habet: *vitium defuncti nocet ejus successori universali, etiam bonam fidem habenti.* Et ratio est; quia defunctus, & hæres ejus immediatus, sunt fictione juris, & civiliter una eademque persona; ergo possessio hæredis æquè infecta est, ac possessio auctoris defuncti. Not. tamen, malam fidem præsumptam, ex eo, quòd quis propriâ auctoritate rem vacantem occupaverit, purgari possessione 30. annorum; Covarr. in reg. possessor. 2. p. 1. §. 8. n. 8. ex L. ult. C. unde vi. Hoc tamen limita, ut non procedat in eo, qui alteri succedit in officio, vel beneficio; quia non succedit ut hæres; sed jure collationis; Pirhing cit. n. 17. Limita 2. si hæres rem ab antecessore possessam malâ fide, possideret alio titulo, quàm hæreditatis, v. g. empti, &c. L. 5. §. 1. ff. de divers. temp. præscript. Sic enim quoad hoc non est eadem persona cum illo.

2363. Quæstio est 7. de hærede mediato, seu hæredis hærede? Resp. quòd ei mala fides Auctoris non noceat; quia duplex fictio in eadem persona non admittitur ex eodem capite; hoc autem deberet hic fieri. Nam ex eadem mala fide primi defuncti testatoris, fictio 1. fieret in hærede immediato. 2. in mediato. Nec ex eo etiam, quòd hæres mediatuſ onera hæredis immediati, si hic non satisfecit, solvere debeat. Nam hoc stat cum præscriptione domini, sine fictione respectu primi defuncti, eò quòd hic solum censetur moraliter eadem persona, cum hærede immediato; non autem, primo defuncto; & onus ejus solutionis est reale, non verò personale, sicut est mala fides. Ampliatur hoc 1. ut etiam locum habeat in præscriptione longissimi temporis; nam & hæc per n. 2361. requirit bonam fidem, quâ caret hæres immediatus, utpote civiliter idem cum defuncto; & possessio hæredis, sumitur quoad suum initium à possessione defuncti, quo ponitur laborasse vitio malæ fidei. Ampliatur 2. etiam ad casum, quo Monasterium, vel integra Communitas, successor universalis scribitur. Ratio est eadem; nam & hæc representat personam defuncti.

2364. Demum nota, quòd mala fides respectu unius rei non impediatur præscriptionem

alterius rei, bona fide possessæ, L. si quis fundum ff. de acquir. possess. quia sic quoad secundum habetur verè bona fides: Secus est de mala fide respectu personæ. Nam hæc respectu unius impedit præscriptionem contra alteram, v. g. possides fundum mala fide, quia scis alienum, sed putas esse Titii, cum sit Caij; quia sic rem possides cum peccato; ergo; Castropalaus p. 22. §. 10. n. 2. Pirhing. cit. n. 75.

§. II.

De titulo requisito, & sufficiente ad legitimam præscriptionem?

Titulus hic idem est, ac causa habilis ad transferendum Dominium. Nam, ut dicitur L. nullo, C. de rei vindicat. absquè tali titulo non potest dominium præscriptione acquiri; hinc depositarius, dominium depositi non præscribit; idem dic de similibus habentibus solum jus imperfectum. Notandum autem titulum alium esse coloratum (quò intelligitur titulus, qui revera intervenit, sed nulliter, ex aliqua causa latente) hinc dicitur etiam titulus solum apparens (v. g. Titius donavit tibi equum, qui habebatur pro domino equi, licet in re non sit) in hoc enim casu equum Donatarius possidet ex titulo colorato, seu apparente; quia donatio in re facta est, sed invalidè, defectu potestatis in donante; hinc Donatarius equum possidet pro donato. Quando autem talis titulus nec validus nec invalidus intervenit, & tamen possessor ex errore justo intervenisse existimat, vocatur titulus existimatus, & dicitur rem possidere pro meo. Quando autem ob diuturnitatem temporis, quò quis rem possedit, ab ipso jure præsumitur intervenisse titulus, hic dicitur præsumptus, quo casu diuturnitas temporis supplet defectum tituli veri, vel existimati; sed tunc solum, quando est ex bona fide; nam lex præscriptionis non favet iniquitati, ut rectè notat Fachinæus Controv. juris, l. 8. c. 26. quibus positus: non est dubium aliquem titulum requiri ad legitimam præscriptionem propriè acceptam; ut dicitur L. nullo, C. de rei vindicat. ibi: nullo justo titulo precedente possidentes ratio juris dominium querere prohibet; ergo